

PONUKA

ŠKOLSKÝ
ROK
2024/2025

VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT
PRE STREDNÉ ŠKOLY

I. POLROK

V STREDOSLOVENSKOM MÚZEU

Neformálne a zážitkové vzdelávanie v múzeu predstavuje vhodné doplnenie vzdelávania žiakov stredných škôl. Nadväzuje na tematické okruhy a vzdelávacie oblasti štátneho vzdelávacieho programu a môže tak obohatiť výchovno-vzdelávací proces žiakov v autentickom priestore historických budov a originálnych artefaktov.

BANSKOBYSŤRICKÝ
SAMOSPRÁVNY KRAJ

Edukačné aktivity

Stredoslovenského múzea (**SSM**) zahŕňajú:

LEKTORÁTY V EXPOZÍCIÁCH SSM

na vybrané témy s možnosťou vzhliadnuť originálne artefakty na vlastné oči.
Vstupné: 1,60 € zahŕňa hromadný vstup do expozície a lektorát. Deti do 6 rokov zdarma.
Dĺžka trvania: 45 min.

PREHLIADKY VÝSTAV S LEKTORÁTOM

zahŕňajú aj množstvo vizuálnych a interaktívnych prvkov.
Vstupné: 1,60 € zahŕňa hromadný vstup do výstavy a lektorát. Deti do 6 rokov zdarma.
Dĺžka trvania: 30 min.

TVORIVÉ DIELNE

podporujú vzdelávací proces a poskytujú priestor na rozvoj kreatívnych schopností detí.
Tematicky sa viažu k témam expozícií, výstav, ročných období i sviatkov.
Vstupné:
- tvorivé dielne k expozíciám a výstavám (súčasťou je aj prehliadka expozície a výstavy): 2,00 €
- tvorivé dielne na iné vybrané témy: 1,00 €
Dĺžka trvania: 45 min.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

s doplnením hravých úloh a hier poskytujú priestor na hlbšie spoznávanie vybranej problematiky.
Vstupné: 2,00 €
Dĺžka trvania: 1 – 1,5 hod.

Pri jednotlivých programoch uvádzame odporúčanú vekovú kategóriu aj nadväznosť na učebné osnovy. Záujem o absolvovanie programu podľa výberu je potrebné nahlásiť najneskôr tri dni vopred. Po dohode je možné realizovať aj iný lektorát na vybranú tému podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov. Pedagogický dozor má vstup zadarmo a zodpovedá za pokojný priebeh aktivity.

VIAC INFORMÁCIÍ VÁM POSKYTNE:

Mgr. Ivana Žáčoková
manažér vzdelávania
tel. č.: 0915 788 146, 048/412 58 96
e-mail: zacokova@ssmuzeum.sk;
vzdelavanie@ssmuzeum.sk

MATEJOV DOM

Nám. Š. Moysesa 20, Banská Bystrica
kontaktná osoba: Jaroslava Dobrotová
tel.: 048/412 55 77

e-mail: md@ssmuzeum.sk; dobrotova@ssmuzeum.sk

STÁLA EXPOZÍCIA

História mesta Banská Bystrica

V stálej expozícii o histórii Banskej Bystrice vám vyrozprávame vznik Stredoslovenského múzea, históriu medeného mesta a umožníme vám spoznať jeho najvýznamnejšie osobnosti. Uvidíme hodnotné zbierkové predmety, vzácne klenoty a bohatú archeologickú expozíciu. Medzi exponátmi nechýbajú rôzne zbrane, ktoré nielen chránili, ale aj brali životy, výsledky práce šikovných rúk bystrických remeselníkov, či zbierky gotického umenia v našom meste.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

Volba richtára

Staňte sa na okamih členom mestskej rady a zvolte si spomedzi seba richtára. Zoznámte sa s právami ale aj povinnosťami, ktoré boli súčasťou týchto dôležitých funkcií.

Zločin a trest

„Tá dnešná mládež“... Určite ste sa už s týmto výrokom stretli. O tom, že ani naši predkovia neboli žiadne neviniatka sa môžete prísť presvedčiť do Matejovho domu. Viete, kde sa v Bystrici nachádzala šibenica? Prečo býval kat za hradným múrom? Čo hrozilo pekárovi, ak upiekol malý chlieb? Staňte sa odborníkmi na mučenie a popravy, na vlastnej koži si vyskúšajte okovy a husle! Nič pre slabšie povahy.

PREDNÁŠKY

...a mesto ľahlo popolom

Porekadlo „Oheň je dobrý sluha, ale zlý pán“ poznáme snáď všetci. Napriek tomu si len veľmi ťažko dokážeme predstaviť jeho ničivú silu a nespútanosť. Porozprávame si o tom, ako tento živel postihol naše mesto v roku 1761 a ako ruiny a spálenisko dokázali zase Bystričania premeniť na ešte krajšie mesto. Atmosféru nám priblížia zápisky známeho historika Emila Jurkoviča.

● **Láska má tisíc podôb**

- Láska nás fascinuje už toľko tisícročí... Boli o nej napísané príbehy, básne, zložené piesne, namaľované obrazy, ľudia kvôli nej dokonca vybojovali vojny. Príďte k nám odkryť a rozlúštiť rôzne podoby lásky.

● **VZDELÁVACIE PROGRAMY V EXTERIÉRI**

● **O čom hradné múry šepocú**

- Vďaka ťažbe medených a strieborných rúd patrila Banská Bystrica v minulosti k bohatým mestám Uhorska. Bohatstvo mesta sa preukázalo na mestskom hrade, ktorým sa mohlo mesto pýšiť. Hrad bol postavený na návrší, na križovatke významných obchodných ciest. V hrade sídlili vysokí mestskí úradníci, richtár či zástupcovia cirkvi a boli tu uložené najcennejšie poklady mesta. Čo všetko sa skrývalo za hradbami a mnoho iných tajomstiev odkryjeme pri spoznávaní mestského hradu.

- Po dohode je možné realizovať aj iný lektorát / vzdelávací program na vybranú tému (remeslá, archeológia, mesto a pod.) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.

THURZOV DOM

Nám. SNP 4, Banská Bystrica
kontaktná osoba: Mgr. Anna Nociarová
tel.: 048/412 58 97
e-mail: td@ssmuzeum.sk, nociarova@ssmuzeum.sk

● **STÁLA EXPOZÍCIA** **Tranzithistory**

- Nová stála expozícia Tranzithistory poskytuje komplexný historický pohľad na mesto aj región Banskobystrického kraja. V expozícii sú zastúpené predmety z archeologických, historických aj etnografických výskumov, histórie výtvarného umenia, numizmatiky a geológie. V stredoveku patrila Banská Bystrica medzi 7 banských miest a stala sa známou aj vďaka ťažbe a obchodu s meďou. Expozícia je doplnená množstvom interaktívnych prvkov, vďaka ktorým sa žiaci v múzeu môžu hrať aj vzdelávať.

VZDELÁVACIE PROGRAMY

V znamení kladička a železka

Spolu objavíme nerastné bohatstvo, ktoré ukrývali hory v okolí Banskej Bystrice, spoznáme banícke zvyky, ale aj remeslá, ktoré úzko súviseli s baníctvom: drevorubačstvo, uhliarstvo, pltníctvo. Žiaci môžu vidieť, ako vyzerá v prírode zlato, striebro, meď, obsidián, minerály s obsahom olova, cínu...

Vo farbe malachitu

Program venovaný Zelenej miestnosti Thurzovho domu: o tom, ako objavili neskorogotické fresky, z čoho sa vyrábali farby, ktoré používali maliari fresiek, komu patria erby namaľované na klenbe. Spoločne nájdeme medzi freskami ukrytú jednu Ezopovu bájku a povieme si aj, čo znamenajú výjavy, ktoré sú namaľované na stenách. Určené pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ.

Modrotlačiarstvo

Deti sa dozvedia, ako sa vyrábala modrotlač: odkiaľ pochádza táto technológia a na aký materiál sa tlačilo. Povieme si, čo je to indigo a z čoho sa vyrábalo, ako prebiehalo farbenie a načo netreba zabudnúť, aby látka získala tú správnu podobu. Program je doplnený krátkym videom.

Po dohode je možné realizovať lektorát na vybranú tému (baníctvo, meštianstvo, remeslá, archeológia, a pod.) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.

VZDELÁVACÍ PROGRAM

K ROČNÝM OBDOBIAM (VIANOCE)

Od Ondreja do troch kráľov

Naši predkovia sa snažili zabezpečiť si šťastie, zdravie i dostatok jedla na nasledujúci rok aj pomocou rôznych magických úkonov. Porozprávame si o tom, čo sú to stridžie dni, aké čary, vianočné zvyky a tradície mali ľudia, ktorí žili v dedinskom prostredí. Poodhalíme tajomstvo, ako chceli nahliadnuť do budúcnosti a pokúšali sa vyveštiť, čo ich čaká.

VÝSTAVA:

Samuel Libay, majster filigránu

01.08. 2024 - 05.01. 2025

Prostredníctvom medzinárodnej výstavy vám predstavíme autentické diela výnimočného banskobystrického zlatníka Samuela Libaya. Prevedieme vás životom i tvorbou tohto umelca, ktorý tvoril v Banskej Bystrici, ale jeho zlatnícke diela sú uchovávané v budapeštianskom múzeu. Dozviete sa akou cestou musel prejsť učeň, kým sa stal majstrom zlatníkom.

● TVORIVÉ DIELNE K VÝSTAVE

● *Kresli si s Libayom*

● Zahrajte sa na tovariša u zlatníckeho majstra. Výstava vás oboznámi s dielom zlatníka Samuela Libaya. Potom na vás čaká, tak ako to bolo kedysi v zlatníckej dielni práca kresliara, keďže v 19. storočí mali budúci zlatníci povinný aj kurz kreslenia.

● *My sme veľkí zlatníci!*

● Práca zlatníka bola veľmi zodpovedná a detailná a inak to nebolo ani v dielni Samuela Lybaia. Predstavíme si zlatnícku techniku pozlacovania, ktorá premení zdanlivo nehodnotný predmet na niečo zaujímavé, trblietavé a hodnotné. Dokážete sa stať aj vy na chvíľku trpezlivým zlatníkom?

● *Filigrán sem, filigrán tam*

● Viete čo je to filigrán? U nás na výstave sa to dozviete. Výnimočné diela, vyzdobené použitím tejto detailnej techniky zdobenia vám budú inšpiráciou pri spletaní ozdôb z drôtikov v tvorivej dielni.

● WORKSHOPY K VÝSTAVE

● *Zlatnícky workshop so zlatníkom M. Drevom 02.10.2024*

● – bližšie info o cene a čase vstupu budú priebežne zverejnené. Cieľom je prezentácia konkrétnych pracovných činností pri tvorbe zlatníckeho diela. Pričom si návštevníci budú môcť jednotlivé činnosti vyskúšať a oboznámiť sa s rôznymi technikami výroby zlatníckeho artefaktu.

● *Umelecký workshop s výtvarníkom R. Lalíkom 07. 11. 2024*

● – bližšie info o cene a čase vstupu budú priebežne zverejnené. Workshop s výtvarníkom Radoslavom Lalíkom priblíži tému vytvárania 3D modelov z hliny, ktoré boli nevyhnutnou súčasťou práce aj Samuela Libaya. Návštevníci sa oboznámia s výstavou so špeciálnym zameraním na problematiku 3D modelov z hliny. Túto činnosť si návštevníci budú môcť vyskúšať, oboznámiť sa s prácou s materiálom a odniesť si domov vlastný 3D model.

TIHÁNYIOVSKÝ KAŠTIEĽ

Radvanská 27, Banská Bystrica

kontaktná osoba: Mgr. Ján Beňo, PhD.

tel.: 048/410 33 76

e-mail: tk@ssmuzeum.sk; beno@ssmuzeum.sk

● STÁLA EXPOZÍCIA

● *Príroda stredného Slovenska*

- Prehliadka stálej expozície so zameraním na spoznávanie geológie, fauny a flóry, na charakteristiku a porovnávanie biotopov vyskytujúcich sa na strednom Slovensku. V ôsmich miestnostiach uvidíte typických i vzácných obyvateľov lesov, lúk, horských bystrín aj jazier, mokradí, ale aj zástupcov sprevádzajúcich ľudské obydľia.

● VZDELÁVACÍ PROGRAM

● *S batohom cez hory*

- Školský program zameraný na spoznávanie krás slovenskej prírody. V pútavej prezentácii si predstavíme najkrajšie miesta stredného Slovenska. Navštívime najznámejšie prírodné rezervácie a národné parky tejto oblasti. Ukážeme si známe i menej známe rastliny a zvieratá, ktoré môžeme vidieť v týchto chránených územiach. Vysvetlíme si tiež, ako sa bezpečne pohybovať a orientovať v našej prírode.

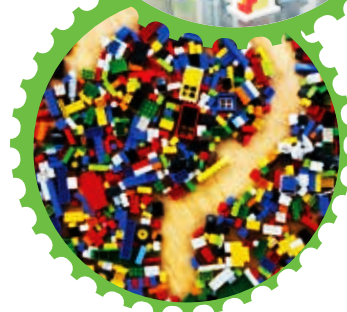
- Po dohode je možné realizovať aj tvorivé dielne či iný vzdelávací program s prírodovedným zameraním (ekológia, environmentalistika, botanika, zoológia, geológia, etológia zvierat) podľa konkrétnych požiadaviek učiteľov.

● VÝSTAVA

● *Svet v kocke*

● **19. 09. 2024 - 24. 01. 2025**

- Stavebnica Lego prináša už desiatky rokov radosť malým aj veľkým. Teraz prichádza tento fenomén aj do Tihányiovského kaštieľa. Uvidíte modely známich budov postavených z kociek známej stavebnice a zároveň sa budete môcť s nimi pohrať a stvoriť niečo zaujímavé. Vášeň, ktorá spája malých aj veľkých už niekoľko desaťročí.

VZDELÁVACÍ PROGRAM K ROČNÝM OBDOBIAM

A SVIATKOM *Keď sa blíži zima*

Jeseň je ročné obdobie, keď sa zvieratá pripravujú na zimu a majú rôzne stratégie ako prežiť toto náročné obdobie. Sťahovaví vtáci odlietajú do teplých krajín, mnohé zvieratá upadajú do zimného spánku a niektoré musia prežiť aj v drsných zimných podmienkach. Mení sa správanie zvierat v zimnom období v súvislosti s globálnym otepľovaním? Odpoveď na túto otázku, ako aj ďalšie rozprávanie bude doplnené o ukážky z filmov o prírode. V týchto filmoch uvidíme, ako sa niektoré druhy zvierat musia popasovať s náročnými zimnými podmienkami.

16. NOVEMBER MEDZINÁRODNÝ DEŇ SOKOLIARSTVA

Dravce a sokoliarstvo

Dravce sú neodmysliteľnou súčasťou prírody a svojou krásou a majestátnosťou pútali na seba pozornosť už v starých kultúrach. Vo vzdelávacom programe sa žiaci dozvedia o spôsobe života dravcov, love, párení, hlasových prejavoch, význame dravcov v prírode a ich ochrane. Nakoľko je sokoliarstvo zapísané na zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO, povieme si o jeho histórii a význame. Súčasťou školského programu bude aj praktická časť, kde sa žiaci naučia rozoznávať perie rôznych druhov dravcov a sov. Ukážeme si, ako vyzerajú putká a iné sokoliarske pomôcky.

ZÁŽITKOVÝ ŠKOLSKÝ PROGRAM

Zvieratá bez predsudkov

Prostredníctvom edukačného programu *Zvieratá bez predsudkov* sa žiaci oboznámia s rôznymi druhmi zvierat, ktoré sú často spájané s negatívnymi pocitmi, predsudkami či neopodstatneným odporom a strachom. Priamym pozorovaním vybraných druhov zvierat a diskusiou o nich získajú žiaci pozitívny vzťah k týmto zvieratám a dozvedia sa zaujímavosti o spôsobe ich života, ako aj o ich užitočnosti a význame.

ENVIRONMENTÁLNE VZDELÁVANIE V STREDOSLOVENSKOM MÚZEU

Vzduch, ktorý dýchame

Každoročne si v mesiaci september pripomíname Medzinárodný deň čistého ovzdušia a Medzinárodný deň ochrany ozónovej vrstvy. Aké sú možnosti ochrany a čo môžeme urobiť pre to, aby sme čisté ovzdušie zachovali aj pre budúce generácie? Aké je zloženie ovzdušia a jeho vlastnosti? Podujatie bude spopustené o jednoduché pokusy a ukážky zamerané na ovzdušie a látky v plynnom skupenstve.

Svetelné znečistenie

Svetelné znečistenie má škodlivý vplyv na životné prostredie, biosféru, zdravie človeka, ekonomiku ale aj astronómiu. Vo vzdelávacom programe si porozprávame o priamom vplyve na netopiere, korytnačky, vtáky, hmyz a stromy ale aj o možnostiach eliminácie týchto škodlivých vplyvov. Čistá nočná obloha bez svetelného znečistenia je našim kultúrnym dedičstvom a prírodným bohatstvom. V tomto programe sa žiaci dozvedia o slovenských parkoch tmavej oblohy a o ich význame. Ako ľudia už nechceme žiť bez umelého osvetlenia, avšak je potrebné uvedomovať si jeho negatívne dopady a zamýšľať sa nad spôsobmi šetrenia elektrickej energie.

